

DVA

1927

C ESTOU DO DINGA SOM do seba vpíjala dopadajúce svetlo, siluety budov črtajúce sa proti oblohe, mosty, ktorých krása mi vháňala do očí slzy. Paríž mohol urobiť umelca z hocikoho.

O múr Dinga sa opierala Jacqueline Lambová, v krátkom saku a vo voľnej sukni, v ústach cigareta ako vždy. Bola s ňou jej staršia sestra Huguette. S mliečnou pleťou a hnedými vlasmi sa podobali, ibaže Huguette bola vyššia a tvár mala hranatú.

Objali sme sa a ja som sa spýtala Huguette: „Ako ide hudba?“

„Dobre. Zajtra hrám Liszta,“ odvetila. Na konzervatóriu študovala klavír a patrila do skupiny Jacquiných priateľov. Spoznali sme sa v *Ecole des Arts Décoratifs*, kam sme chodili na hodiny maľovania. Rozhodla som sa pre výtvarné umenie a papito ma povzbudzoval vyskúšať všetky jeho odvetvia, kým sa pre niektoré nerozhodnem.

„Si nervózna?“ spýtala som sa Huguette.

Mávla rukou. „Trocha.“

„Poďme dnu. Na vyliečenie ti objednáam pohárik,“ pozvala som ju.

„Nemôžem. Prišla som len preto, aby sme sa pozdravili.“

„Pre lásku Božiu,“ vzdychla Jacqui. „Pod' si dať s nami pohárik.“

Huguette pokrútila hlavou. „Idem domov cvičiť.“

Usmiala som sa na ňu a povedala som: „Nabudúce by som sa s tebou rada videla dlhšie.“

„Aj ja,“ odvetila. Obrátila sa, vykročila preč a ja s Jacqui sme vošli do kaviarne.

Bola biedna, na stenách obrazy maliarov z tunajšej štvrte. Od tých, ktorí nemohli zaplatiť, si majiteľ často vzal kresby a nechával si ich, kým dotýčný nebol zasa pri peniazoch. Našli sme si stolík a objednali sme si fľašu vína, vstreľávajúc krásny chaos naokolo. Vo vzduchu sa prevažoval hustý cigaretový dym a neprestajne ním prechádzali ľudia. Z času na čas sa otvorili dvere, vošiel niekto nový a prítomní sa za ním obzreli.

„Dajme si tortu Tatin. Hladujem,“ poťažkala si Jacqui, keď pred nás čašník postavil dva veľké poháre vína. Na ruku jej vyfrklo zopár tmavočervených kvapiek a ona si ich netrpezlivo striasla.

„Nemala by som, ale dám si.“ Odjakživa som mala plnšiu postavu a ustavične som si dávala pozor na váhu.

Jacqui nadvihla obočie a jej zelené oči takto vyzerali ešte väčšie. „Život je krátky. Vychutnávaj si ho,“ poznamenala a objednala dva rezy. Čašník sa na ňu očarene usmial, očividne uchvátený jej krásou.

Keď torta prišla, čašník ešte chvíľu postával, presviedčal sa, či máme všetko, čo sme chceli. Len čo sa konečne pobral preč, pustili sme sa do svojich dezertov, vychutnávali sme si hustý maslový základ a zlatý karamel, dokonale obložený pikantnými šťavnatými mesiačikmi jablák.

„Ako ti ide maľovanie?“ spýtala som sa a Jacqui potriasla hlavou, až sa jej na ušiach roztancovali lastúrové privesky.

„Nepáči sa mi, čo robím. Musím si nájsť nový štýl,“ odvetila s plnými ústami. „Keď sa dnes dívam na maliarov, ktorí ma inšpirovali, zdajú sa mi nudní. Dokonca aj Matisse je nudný. Nerobí nič iné, len kombinuje krásne farby.“

„V tom je to,“ prisvedčila som a nahla som sa. „Impresionizmus je mŕtvý.“

Jacqui energicky prikývla. „Aj kubizmus. Jedno aj druhé je nedotiahnuté.“

„Teraz je na nás, aby sme našli novú cestu,“ povedala som a štrngli sme si na to.

„A ty ako vychádzaš s naším *monsieur* Lhotem?“ spýtala sa po chvíli Jacqui, napichujúc na tanieri posledný kúsok torty. André Lhote bol náš učiteľ maľovania, talentovaný umelec a prísny lektor a kritik.

„Je neúprosný,“ povedala som. „Ale keď pochváli, to už je niečo.“

„Súhlasím.“ Jacqui naznačila čašníkovi, aby priniesol ešte víno. „Raz povedal: *Umelec musí zažiť život, aby mal čo povedať. Musí čeliť búrlivosti života a povzniesť ho na vyšší stupeň, ak môže.*“

„Má pravdu, ako vždy.“ Vidličkou som si strčila do úst posledný kúsok jablka a odtisla som tanier. „Ktovie, aká búrlivosť čaká nás, aká bude živiť naše dielo.“

Vybrala som si z kabelky cigaretovú špičku – úzku trubičku s čiernym bakelitovým náustkom a rozšíreným ústím –, vsadila som do nej cigaretu a jednu som ponúkla Jacqui. Zapálila ich a zápalku sfúkla.

„Búrlivosť teraz nechajme tak. Sme tu v Paríži na výtvarnej škole. Je to sen,“ povedala. „Sme mladé, sme krásne a ideme si užívať.“

„Vždy sa o všetko podelíme a nikdy neprijmeme kompromis,“ vyhlásila som, zhlboka som si potiahla a vyfúkla dokonalý krúžok. Cítila som sa odvážne, opojene, oslivo.

No Jacqui sa v jednom kuse obzerala. „Nie je tu nikto zaujímavý,“ ponosovala sa. „Kde vysedávajú ozajstní umelci? Kde sú tí slávni surrealisti?“

Povedala som jej o kaviarni Cyrano, kam chodia surrealisti každý večer počúvať recitovanie poézie a debatovať, posilnení mandarínkovým curaçaom.

„Tak tam čo najskôr poďme,“ vyhlásila Jacqui.

Do Cyrana sme nešli. Na druhý týždeň prišla Jacqui do bytu na námestí Champerret, kde som bývala s rodičmi, a plakala tak usedavo, že zo seba nevládala dostať slovo.

Držala som ju, zatiaľ čo jej mami varila silnú sladkú kávu. Potom sme si sadli k masívnemu drevenému stolu, ktorý si rodičia dali

poslať z Buenos Aires. Jacqui srkala kávu a po tvári jej tiekli slzy. Dvihla maminho psíka Sofie, maličkého bišona, a zaborila si tvár do jeho mäkkej srsti. Jej plač pomaly ustával.

Keď sa zmohla na slovo, maman sa dotkla jej ruky. „No tak, drahá moja, povedz nám, čo sa stalo?“

Jacqui na chvíľu zavrela oči. „Mama zomrela,“ hlesla.

„Och, Jacqui. Och, ty moja úbohá!“ Objala som ju.

Dlho sme mlčali. Potom maman povedala: „Je mi to nesmierne ľúto, taká strata.“

A ja som zároveň povedala: „Nevedela som, že bola chorá.“

Jacqui máličko pohodila plecami. „Mala masívne krvácanie do mozgu. Prišlo to z ničoho nič.“

„Musel to byť pre teba strašný šok,“ riekla maman.

Jacqui prikývla. „Papa zomrel pri automobilovej nehode, keď som mala tri roky. Mama a Huguette boli pre mňa všetkým.“ Z očí jej opäť vyhrkli slzy. Zlostne si ich vreckovkou poutierala a dodala: „Huguette je na tom zle. Bojím sa o ňu.“

„Ako zle?“

Jacqui vzdychla a oprela sa. „Ochromila ju depresia.“ Zadávala sa z okna, akoby hľadela do diaľky, a potom sa k nám obrátila. „Nemáme dosť peňazí na štúdium. O všetko sme prišli.“

Oči sa jej znova zaliali slzami, ale vysiakala sa a vystrela sa. „Mamini príbuzní sa ponúkli, že ju vezmú k sebe,“ vysvetlila.

„Chvalabohu. Pôjdeš aj ty?“ spýtala som sa.

„Nie, nemôžem. Viem, sú to dobrí ľudia, ale strašne úzkoprsí! Najdem si izbu niekde v penzióne a prácu, aby som mohla dokončiť štúdium.“ V očiach sa jej mihol záblesk. „Nič mi nezabráni stať sa maľarkou!“

Jacqui sa dala v záujme prežitia na celý rad neobvyklých prác – učila francúzštinu, aranžovala výklady v obchodnom dome Aux Trois Quartiers a dokonca hrala nahú nymfu vo vodnom baletе v Coliseu